

Posudek bakalářské práce Terezy Belingerové

Griceův kooperační princip ve vztahu k Lechovu principu zdvořilosti

Tereza Belingerová si pro svou bakalářskou práci zvolila pragmalingvistické téma, které v poslední době vyvolává u studentů bohemistiky zájem, o čemž vypovídají již obhájené bakalářské práce a nyní předložené dvě práce zabývající se téměř identickou tematikou. Tuto situaci lze vnímat jako usnadnění procesu tvorby textu, jelikož autorka má snadno dostupné inspirační zdroje, na druhé straně tato situace s sebou přináší zvláštní nároky na originalitu přístupu. Toto kritérium se tak stává klíčovým při posuzování kvality práce.

T. Belingerová si vytyčila dva cíle: jednak porovnat Griceův kooperační princip s Leechovým principem zdvořilosti, jednak ověřit na autentické komunikaci, zda jsou tyto principy mluvčími dodržovány; jestliže ano, do jaké míry, který dominuje, jak se vzájemně ovlivňují.

Je třeba předem konstatovat, že autorka zvolila takovou koncepci práce, která jí naplnění těchto cílů umožňuje. Je zřejmé, že T. Belingerová prostudovala dostatečné množství relevantní odborné literatury, jak původní stěžejní zahraniční práce, a to nejen Griceovy a Leecheho, které jsou obvykle v souvislosti s komunikačními principy uváděny, ale také se opírá o autory jako: English, Levinson, Brown, Watts, Yule. Poznatky těchto „zakladatelů“ pragmalinivistického pohledu doplňuje o hodnocení, komentáře představitelů české pragmalingvistické orientace. Rovněž empirickou část, co netýče výběru analyzovaných komunikátů a orientace na různé komunikační situace, považuji za zdařilou. T. Belingerové se odpovídajícím způsobem podařilo zaznamenat rozhovory, které bývají nezúčastněným pozorovatelům velmi těžko přístupné. Tento materiál je velmi cenný a bylo by ho možné využít ještě k dalším analýzám.

Uvítala bych, kdyby se autorka v průběhu obhajoby vyjádřila, jaký ona vidí ve shromážděných prepisech rozhovorů potenciál a zda ji v průběhu zpracování textu nenapadaly další možnosti využití empirického materiálu.

Je velká škoda, že kolegyně Belingerová nevěnovala větší pozornost formulaci jak převzatých názorů, tak vlastních myšlenek, protože její formulace někdy způsobily i logické rozpory v její argumentaci a zpochybnily věrohodnost jinak cenných zjištění. Vybírám jen několik příkladů těchto nedostatků, v celé práci jich lze bohužel najít velké množství. Například:

s. 7 – ...tendenci si všimli i dva lingvisté, kterým se tato práce věnuje – Geoffrey Leech a Herbert Paul Grice. Leech i Grice se věnovali pravidlům komunikace, pro niž vytvořili dva principy, zdvořilostní...

s. 8 – tato práce si klade za svůj hlavní cíl porovnání dvou komunikačních principů. Za prvé kooperačního principu komunikace Herberta Paul Grice, který je postaven na maximách pro úspěšnou komunikaci. Za druhé se zdvořilostním principem G. Leech.

s. 8 – Nahrávky rozhovorů pak budou analyzovány s ohledem na různé komunikační situace. Jde však předně o to, že analýza by měla ukázat, jak různé komunikační situace ovlivňují komunikační strategie.

s. 11 – H. P. Grice, který dal základ principům smysluplné a efektivní komunikace...

s. 13 – ...maximy, které nám říkají, co a kdy máme říci...

s. 25 – K částečnému souhlasu uvádí Leech ... tento příklad pro maximu souhlasu:

s. 27 – ...autor, který vychází z teorie řečových aktů, chápe některé řečových automaticky...

s. 29 – V tomto případě byly nahrávky někdy pořizovány v případě, kdy se sešlo na jednom místě více osob, které se do rozhovorů zapojovaly, ale nakonec je v této práci zapojen jen jeden.

Také způsob, jakým autorka postupovala při přepisu auditivních nahrávek, je popsán velmi neobratně, očekávali bychom jasné zdůvodnění, proč autorka modifikuje přepis O. Müllerové a kol.

Pravopisné chyby a překlepy se v práci objevují zřídka, některé však jsou závažné, např.: *mílné* (s. 14), *vířivky* (s. 33). Bylo by vhodné odstranit neslabičné předložky na konci řádku a částici *samozřejmě*, která je v daných kontextech zcela redundantní.

Závěrem musím konstatovat, že bakalářská práce je velmi nevyvážená. Na jedné straně je zřetelné erudované uchopení dané problematiky, které je patrné z práce s odbornou literaturou, z kompozice celé práce i z koncepce výzkumu. Na druhé straně jsou početné formulační neobratnosti, které často vedou k významovým nejednoznačnostem. Nepoučený čtenář by patrně stěžil z práce vytěžil ty poznatky, které autorka do ní vložila.

Vzhledem k významným pozitivním rysům textu, o nichž jsem se zmínila zejména v úvodu, práci doporučuji k obhajobě. Předběžně ji navrhuji klasifikovat stupněm dobře, přičemž na základě průběhu obhajoby může dojít k posunu hodnocení.